

Un col·lectiu sense veu

Durant el mes de setembre es van conèixer algunes dades relatives a l'atenció i suport a la dependència. D'una banda, la Generalitat va anunciar que mantindrà congelada de forma indefinida la incorporació de nous beneficiaris als ajuts per pagar residències geriàtriques que formen part de l'anomenada *lleï de la dependència*, la qual cosa vol dir que ni es cobriran les baixes ni es faran noves altes amb persones grans que tenen un grau de dependència reconegut per l'administració i que requereixen l'atenció d'aquests centres. D'altra banda, el departament de Benestar Social i Família va anunciar la retallada del 20% de les ajudes al programa de suport a l'autonomia en la pròpia llar dirigit a les persones amb discapacitats intel·lectuals. Aquesta retallada està per sobre de la mitjana de retallades aplicades en altres àmbits com salut o educació, i perjudica el col·lectiu de persones amb discapacitat que comptaven amb personal de suport per poder viure amb el màxim d'autonomia la seva quotidianitat. Un col·lectiu que, des dels inicis de la crisi, ha vist augmentar en un 100% el nombre de persones aturades, i entre les quals sis de cada deu estan en situació d'atur de llarga durada.

Queda palès, doncs, que la crisi incideix de manera especial en el risc social que representa la dependència, tant per la intensitat de les retallades com per l'impacte que comporta per a les persones afec-

tades. Davant d'aquest escenari resulta necessari preguntar-se: per què les retallades són tan dures en un col·lectiu tan vulnerable?

Una possible resposta a aquesta qüestió es pot desenvolupar a partir del que en sociologia es coneix com a *efecte Mateu*. El nom d'aquest concepte deriva d'una cita bíblica treta de l'*Evangelí segons sant Mateu* que diu: "Al qui té, li donaran encara més, i en tindrà a vessar, mentre que al qui no té, li prendran fins allò que li queda".

Amb l'efecte Mateu es fa referència al fenomen que provoca que els rics siguin cada vegada més rics i els pobres més pobres. Aplicat a l'anàlisi de les polítiques socials, l'efecte Mateu ens permet explicar per què les polítiques públiques poden beneficiar més a qui menys ho necessita.

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

En el cas de la dependència, l'efecte Mateu explicaria per què les retallades en els serveis, programes i ajudes de suport a l'autonomia personal són superiors que en altres àmbits. La cura de llarga durada afecta un col·lectiu de persones, bàsicament gent gran i discapacitada, que no té veu ni visibilitat social.

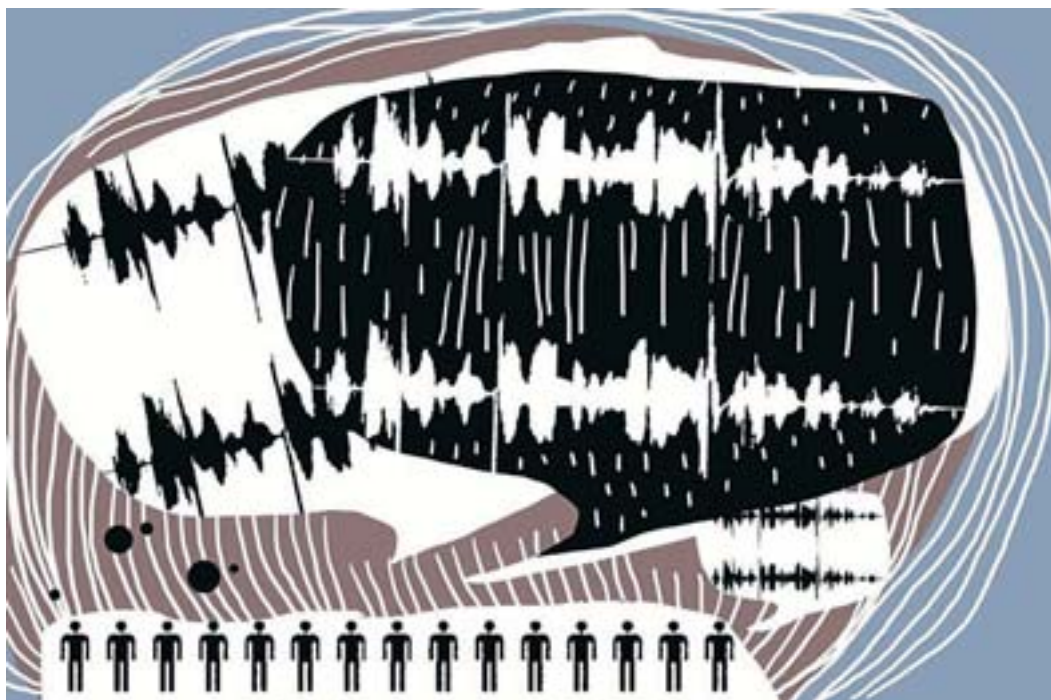
La vellesa i la discapacitat són realitats que existeixen quotidianament molt més del que es reconeix socialment. L'escassa capacitat de mobilització de les persones dependents i la invisibilitat social de les necessitats que tenen es retroalimenten mútuament. D'aquesta manera es produeix un procés de marginalització de la dependència entre les prioritats polítiques i socials en un moment en què abunden els col·lectius amb veu que fan visibles les seves necessitats. La dependència ocu-

pa i preocupa poc, fet que pot condicionar, negativament, les anàlisis de costos i beneficis a l'hora de decidir per on es retalla.

La realitat actual il·lustra a la perfecció el sentit del concepte efecte Mateu: en un context en què escassegen els recursos, els més perjudicats són els més necessitats. Es podria pensar que la força amb què el col·lectiu de metges i docents ha fet sentir les seves reivindicacions no ha evitat les retallades, però també es pot pensar que, sense els seus crits i la complicitat de la ciutadania, la sanitat i l'educació públiques estarien pitjor. En canvi, en el cas de la dependència, només s'han sentit, tímidament, les veus de les patronals i les entitats del sector. I quan les persones afectades s'han manifestat, que ho han fet, han comptat amb un escàs suport ciutadà i una pobra cobertura mediàtica. Un resò marginal, a imatge i semblança del lloc que ocupen en la societat.

Paral·lelament a l'efecte Mateu, es parla de l'efecte Matilde per referir-se a les situacions en què les persones reben menys reconeixement del que objectivament es mereixen. Les necessitats derivades de la dependència mereixen ser reconegudes per una qüestió de justícia social de les persones que les pateixen, i necessiten ser considerades per una qüestió demogràfica de la resta de persones que, molt probablement, les patirem (atesos els problemes associats a l'envelliment de la població). En un moment en què tothom crida, també cal ajudar a cridar als que no tenen veu.

En sociologia, l'efecte Mateu fa referència al fenomen a partir del qual el ric cada vegada és més ric i el pobre més pobre

SUSANA SUBIRANA

L'escassa capacitat de mobilització de les persones dependents i la invisibilitat de les seves necessitats es retroalimenten